

Plenum

Torsdag 4.6.2026 kl. 16.01—19.27

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner och av 15 och 17 kap. i sjukförsäkringslagen samt av vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 67/2026 rd

Utskottets betänkande ShUB 6/2026 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 6 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 6/2026 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Den allmänna debatten börjar. — Ledamot Kiuru, presentationsanförande, varsågod, utskottets ordförande.

Debatt

18.06 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Puhemies! Olen täällä esittelemässä sosiaali- ja terveystalouden yksimielistä mietintöä siitä, että Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksiin ja kuntoutusrahaetuuksiin sekä sairausvakuutuslakiin ja 15 muuhun lakiin tehtäisiin vielä täsmennyksiä. Pyrin esittelemään nämä täsmennykset mahdollisimman nopeasti, jotta aika riittää. Sanon kuitenkin tässä vaiheessa, että nämä esitykset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.27 ja käytännössä yksi näistä muutoksista 1.4. Tässä esityksessä ehdotetaan selkeytettäväksi sosiaaliturvaa ja yksinkertaistettavia ja yhtenäistettäviä muutoksia Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksiin ja kuntoutusrahaetuuksiin sekä sairausvakuutuslakiin ja 15 muuhun lakiin. Me totesimme valiokunnassa, että nämä muutokset ovat selkeyttäviä ja tätä yhtenäistämistä tulee tehdä tavoitteena ja nämä lakiehdotukset voitaisiin hyväksyä muuttamattomina ja yksimielisinä.

Aloitetaan muutoksien esittely kuntoutusrahasta. Tässä on kysymys maksukausien muutoksesta kuntoutusrahan, eli kuntoutusrahan maksukausia koskevaa sääntelyä muutettaisiin niin, että maksukausista säädettäisiin jatkossa asetuksella. Voimassa olevan lain mukaan ensimmäinen maksukausi käsittää kuusi ensimmäistä arkipäivää kuntoutusrahoituksen alkamisesta ja kukin seuraava maksuerä 25 arkipäivää. Jos kuntoutus toteutetaan lyhyemmässä jaksossa, maksukausi on toteutuneen jakson mittainen. Esityksen mukaan nykyinen sääntely voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin tilanteisiin, joissa etuus voitaisiin maksaa useassa pienessä erässä, mikä on etuudensaajan kannalta vaikeasti ennakoitavaa ja vaikeuttaa talouden hallintaa sekä voi lisätä huolta toimeentulosta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että asetusmuutokset valmistellaan siten, että ne tuovat ennakoitavuutta ja myöskin on asiakkaan näkökulmasta tarkoituksenmukaiset jaksot. Valiokunta pitää myönteisenä, että esityksestä on lausuntokierroksen jälkeen poistettu ehdotus nuorten kuntoutusrahan ja

Punkt i protokollet PR 61/2026 rd

harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkauttamisesta. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että nuorten kuntoutusjärjestelmää ja kuntoutusetuuksia koskevaa lainsäädäntöä on muutettu useaan kertaan ja tiheään ja aina pistemäisesti. Siksi olisi hyvä ottaa huomioon tämä koko kokonaisuus muutoksia tehtäessä.

Arvoisa puhemies! Sitten sairausvakuutuslain muutoksiin. Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös päätöksen antamisesta, jonka mukaan Kelan tulee etuuden myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista tai takaisinperintää koskevassa asiassa tehdä hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei ehdotuksen mukaan tarvitse antaa, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta eikä päätöstä erikseen vaadita hakijan toimesta. Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös etuuden maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä tai vähentämisestä, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttamisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai etuuden määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä on esityksen mukaan välittömästi ilmoitettava etuudensaajalle ja etuutta koskeva päätös on annettava viivytyksettä, ja tämän on jo monissa muissa etuuslaeissa olemassa. Valiokunta toteaa, että ehdotettu sääntely koskee siis vain tilanteita, joissa Kelan tietoon tulee seikka, jonka perusteella on ilmeistä, että etuuden määrä laskisi tai hakijalla ei olisi siihen enää oikeutta.

Arvoisa puhemies! Sitten asiavirheen korjaamisesta. Siihenkin esitetään muutoksia:

Kansaneläkelaitos voi korjata asiavirheen asianomaisen vahingoksi ilman asianomaisen suostumusta tai virheellisen päätöksen poistomenettelyä, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asiakkaan omasta menettelystä. Tämä ei kuitenkaan koske toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea. Esityksen mukaan sääntelyn tarkoittamissa tilanteissa on kyse lähinnä asiakkaan vilpillisestä menettelystä tai vakavasta laiminlyönnistä, ja ilman asianomaisen suostumusta virheen korjaaminen riippuu aina Kansaneläkelaitoksen tapauskohtaisesta harkinnasta.

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi erikseen velvollisuudesta varata asianomaiselle tilaisuutta tulla kuulluksi ennen asiavirheen korjaamista asiakkaan vahingoksi. Asiakkaan kuuleminen on keskeinen keino sen selvittämiseksi, onko virhe aiheutunut asianomaisen omasta menettelystä. Kansaneläkelaitoksen asiakaskunnassa on myös terveytensä, toimintakykynsä ja elämäntilanteensa vuoksi haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, ja toimeenpanossa on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mukaan varmistuttava siitä, että myös haavoittuvassa asemassa olevat asiakkaat ymmärtävät oikeutensa eivätkä joudu kohtuuttomiin tilanteisiin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että tämä koskee vain Kansaneläkelaitoksen toimeenpanevia etuuksia eikä muutos siten koske työttömyyskassojen toimeenpanevaa ansiopäivärahaa. Valiokunta ottaa näitä seikkoja tässä mietinnössään huomioon, mutta en käy niitä nyt tässä kohdassa enempää läpi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös virheellisen päätöksen korjaantumiseen takautuvasti ja takaisinperinnän aikarajaan. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että etuudensaajan velvollisuus etuuden palauttamiseen selvitetään kohtuullisessa ajassa, ja korostaa, että esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi voimassa olevaa sääntelyä etuuksien takaisinperinnästä.

Arvoisa puhemies! Sitten myös väärinkäytöstilanteissa Kela voi tehdä tutkintapyyntöä poliisille. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan etuuslainsäädännön nojalla takaisin perittävästä liikamaksusta ei peritä korkoja eikä pääsääntöisesti myöskään vahingonkor-

Punkt i protokollet PR 61/2026 rd

vauksena perittävästä liikamaksusta. Selvityksen mukaan Kela suhtautuu myös lähtökohdaisesti myönteisesti velan maksamiseen osamaksulla. Valiokunta korostaa, että Kelan on mahdollista ottaa takaisinperintää koskevassa tapauskohtaisessa harkinnassa huomioon takaisinperintään johtaneita syitä ja henkilön taloudellinen tilanne liikamaksun perinnässä. Valiokunta toteaa, että vaikka liikamaksu on johtunut etuudensaajan menettelystä, asianomainen ei välttämättä ole tiennyt tai ymmärtänyt menettelleensä virheellisesti. Takaisinperintäpäätöksen antamisen jälkeenkin perimisestä voidaan tapauskohtaisesti harkinnan jälkeen luopua, jos toistuvat perintätoimenpiteet ovat osoittautuneet tuloksettomiksi.

Tässä esityksessä tehdään myös muita muutoksia sovelletun työttömyysetuuden määrää koskevan säännöksen selkeyttämiseen ja työttömyyskassalakia koskevaan muutokseen.

Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö on siis yksimielinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja nyt edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.15 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat ja yleisö täällä paikan päällä ja siellä nettien ääressä! Toivotan näin aluksi erinomaista Puolustusvoimain lippujuhlan päivää!

Arvoisa puhemies! Tavoitteemme on selkeyttää Kelan kuntoutusetuuksia, kuntoutusrahaetuksia sekä sairausvakuutuslain keskeisiä menettelysäännöksiä. Tällä esityksellä tehdään sosiaaliturvajärjestelmästä aiempaa selkeämpi, yhtenäisempi, sujuvampi sekä asiakkaan että viranomaisen näkökulmasta ja samalla pyritään vähentämään virheellisiä etuusmaksuja ja keventämään hallinnollista taakkaa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen keskeinen muutos koskee kuntoutusrahan maksukausia. Nykyinen järjestelmä voi johtaa useisiin pieniin maksueriin, jotka vaikeuttavat arjen ennakoitua. Siksi tavoitteena on mahdollistaa selkeämpi ja paremmin ennakoitava maksurytmi. Lisäksi sairausvakuutuslakiin lisätään säännökset kirjallisen päätöksen antamisesta sekä mahdollisuudesta keskeyttää tai vähentää etuutta, jos olosuhteet muuttuvat. Työttömyysturvan soviteltua etuutta koskevan sääntelyn selkeyttäminen puolestaan tekee sen perusteista paremmin ymmärrettävän, ja asiavirheen korjaamista nopeutetaan siten, että jatkossa ilmeinen virhe voidaan korjata ilman asiakkaan suostumusta, jos se on aiheutunut asiakkaan omasta menettelystä. Siten tämä esitys parantaa menettelyjen yhdenmukaisuutta ja ehkäisee virheellisiä maksuja. Nämä ovat kaikki keinoja nykyisen järjestelmämme selkeyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä kannatettavana, mutta korostaa oikeusturvan takaamista. Vaikka asiavirheen korjaaminen ilman suostumusta on jatkossa mahdollista, asiakkaan kuuleminen on turvattava ja erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuvassa asemassa oleviin. Valiokunta painottaa eduskunnalle myös sitä, että maksukausien uudistuksessa on varmistettava ennakoitavuus asiakkaan näkökulmasta. Koko kuvassa sosiaaliturvalainsäädännön selkeyttäminen ja menettelyjen yhtenäistäminen on siksi tärkeää sekä asiakkaiden oikeusturvan että hallinnon toimivuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena esitys parantaa etuuksien käsittelyn ennakoitavuutta ja vähentää virhetilanteita. Se on luonteeltaan selkeyttävä ja hallinnollisia prosesseja sujuvoittava, ja juuri siksi se on tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

Punkt i protokollet PR 61/2026 rd

18.19 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut mietinnön valmiiksi tähän esitykseen, joka koskee Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia, sairausvakuutuslakia sekä 15:tä muuta lakia. Esityksen pääpointtina on se, että lakia muutettaisiin kuntoutusrahan maksukausia koskevan säännöksen osalta. Lisäksi sairausvakuutuslakiin lisättäisiin säännökset päivärahaetuutta koskevan päätöksen antamisesta sekä päivärahaetuuden maksamisen keskeyttämisestä tai sen vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. Myös asiavirheen korjaamista koskevaa sääntelyä Kansaneläkelaitoksen soveltamissa etuuslaeissa esitetään muutettavaksi.

Hallituksen esitys selkeyttää järjestelmää ja vähentää byrokratiaa. Tavoitteena on selkeyttämisen lisäksi yksinkertaistaminen ja yhtenäistäminen. Tämä on kannatettavaa, vastuullista sosiaaliturvapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotuksena onkin, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset, ja mietintö on yksimielinen.

Lopuksi tahdon lausua vielä kiitokset hallitukselle tämän lain tuomisesta eduskuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.20 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kysymys itse asiassa tällaisesta sisarlaista, jolla sosiaaliturvan väärinkäytöksiä halutaan kitkeä pois. Sosiaaliturvan väärinkäytökset ovat alle promillen luokkaa Suomessa. Tässä yhteydessä on käyty nyt noin 15—16 lainsäädännön kokonaisuutta läpi ja etsitty, missä voitaisiin vielä tehostaa sosiaaliturvan väärinkäytösten osalta meidän nykyistä lainsäädäntöä entistä paremmaksi.

Kaikki suomalaiset poliittiset puolueet ovat sitä mieltä, että sosiaaliturvan väärinkäytöksiin puututaan ja sosiaaliturvan väärinkäytökset pitää kitkeä pois. Mutta samalla logiikalla meidän pitäisi puuttua myös siihen, että meidän sosiaaliturva on aliedustettua siinä mielessä, että monet ihmiset, jotka tarvitsisivat sosiaaliturvaa ja olisivat siihen oikeutettuja, eivät osaa sitä hakea tai eivät kykene sitä hakemaan. Yhtäläisellä antaumuksella pitäisi miettiä niitä toimia, miten me pidetään huolta siitä, että kaikkein heikoimmassakin asemassa olevat ihmiset voisivat pärjätä.

Tässä kokonaisuudessa myöskin oppositio päätyi tätä esitystä kannattamaan, koska nämä muutokset, jotka tähän tehdään, selkeyttävät meidän nykyistä lainsäädäntöä. Mutta tämän lakiehdotuksen sisar, kaverus on sitten Kelan tiedonvaihtoon liittyvä lakiehdotus, jossa Kelan etuuskäsittelyn tehostamiseksi ja sujuvoittamiseksi esitettiin hallituksen esityksessä sitä, että pankkisalaisuus voitaisiin murtaa. Tämä on jo sen tason kysymys, ovatko finanssialan huolet siitä tarpeen, että sosiaaliturvan väärinkäytösten osalta mentäisiin siihen, että pankkisalaisuus ei ole Suomessa enää pyhä asia. Ei ole kysymys siitä, etteikö kaikkien sosiaaliturvaa väärin käyttävien tilanteeseen puututtaisi. Kysymys on siitä, ajatellaanko me oikeasti niin, että sosiaaliturvan väärinkäyttäjät ovat niin uskomattoman ovelia ja niin fiksuja, että he osaavat tätä järjestelmää kyllä käyttää hyväkseen, mutta toisaalta niin tyhmiä, että sen jälkeen, kun me muutettaisiin lakia niin, että ihmisten pankkitileille päästäisiin käytännössä terrorismilainsäädännön kautta avaamalla meidän pankki- ja maksutilijärjestelmämme Kela-käyttöön ja tällaiseen — nämä samat ihmiset olisivat niin tyhmiä —, he eivät osaisi piilottaa niitä rahoja.

Punkt i protokollet PR 61/2026 rd

Kyllä jokainen ymmärtää, että meillä on useita mahdollisuuksia piilottaa ulkomaalaisten pankkien tileille rahat, joita ei haluta nähtävän meidän perinteisten pankkien sisällä. [Puhemies koputtaa] Voi ostaa kryptoa. Voi myöskin tehdä toimia, joissa piilotetaan nämä rahat esimerkiksi pelitileille.

Halusin vain sanoa, että tässä kokonaisuudessa valiokunta pyytää nyt lausuntoa talousvaliokunnalta ja otimme tähän aikalisän.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—17 i proposition RP 67/2026 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.